

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-АНТРОПОЛОГІЧНИХ ІДЕЙ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ – 1917 Р.

Загородня Алла Анатоліївна
доктор педагогічних наук, доцент,
головний науковий співробітник
відділу історії та філософії освіти
Інституту педагогіки НАПН України.
м. Київ, Україна
ORCID 0000-0003-2418-1670

Анотація: у тезах представлено розвиток соціально-антропологічних ідей освіти і виховання другої половини ХІХ століття, показано освітні зміни, які відбулися останнім часом; розкрито, що для досліджуваного періоду характерним було становлення національної системи освіти й виховання, внесення національного компонента в структуру педагогічної науки, тобто українізація, світськість, доступність, трудовий принцип, вільний розвиток особистості дитини.

Ключові слова: антропология, соціально-антропологічні ідеї, освіта і виховання, національна система, педагогічна наука, українізація, доступність.

Ретроспективний аналіз концептуальних положень соціально-антропологічних ідей освіти і виховання другої половини ХІХ століття – 1917 р. показав, що теоретико-практичні напрацювання в контексті досліджуваної проблеми збагатили загальну педагогіку принциповими положеннями про розвиток повнофункціональної людини в процесі навчання і виховання, технологіями та методами, і довели, що природна сензитивність людини до виховання буде використана педагогікою лише тоді ефективно, коли виховання матиме характер природовідповідності.

Наукові розвідки доводять, що сучасні освітні зміни неможливі без визнання положень, які детермінують результати педагогічної дії: розвиток кожної людини містить в собі як процеси, що повторюють її еволюцію як виду,

так і такі, що мають індивідуальну історію власне цієї людини, що, в свою чергу, неоднозначно впливає на результати соціалізації. Природа людини, а саме її онтогенез, залежить від комплексу механізмів, які впливають на розвиток всього живого (космічні явища, активність сонця, еволюційні закономірності тощо). А як істота соціальна і духовна людина залежить від специфічно людських видових особливостей (активність, розумність, духовність, соціальність тощо), тому для оптимального розвитку особистості педагогіка повинна надати можливість їй бути активною як у фізичному, соціальному, так і в духовному плані [1, с. 119].

Розвиток соціально-антропологічних ідей на досліджуваному етапі був нерозривно пов'язаний із зародженням нової наукової галузі – педології – «науки про дітей», покликаної об'єднати різноманітні дані про дитину (психології, педагогіки, фізіології, медицини, соціології та ін.) та дати повну картину її вікового розвитку [2, с. 11]. Для досліджуваного періоду характерним було також «становлення національної системи освіти й виховання, внесення національного компонента в структуру педагогічної науки», українізація, світськість, доступність, трудовий принцип, вільний розвиток особистості дитини.

Увага зосереджувалась на забезпеченні освіти на засадах етнокультури, національної ментальності, духовності українського народу, самосвідомості й гідності людини, причетної до свого народу, самоцінної вільної істоти, яка єдина з природою та Богом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аносов І. П. Антропологічний підхід до процесу виховання як фактор гармонійного розвитку особистості. *Теоретичні основи сучасної педагогіки та освіти*. 2013. Вип. 29. С. 119–124.
2. Возняк А.Б. Педагогічна антропологія : навч. посіб. / А.Б.Возняк ; Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. Дрогобич : РВВ Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка, 2011. 190 с.